

Henrik Rahm

Nils Holgersson, språket och didaktiken 1900-1975

Syftet för projektet är att undersöka när och hur *Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige* förekommer i diskurser om lärarutbildning, läroplaner, pedagogik och didaktik samt vilka kopplingar som finns till språkliga förändringar och didaktisk utveckling. Startpunkten är 1900 för att kunna följa det som skrevs av olika aktörer inför verkets tillkomst och den avsedda användningen. Upprinnelsen är att Selma Lagerlöf 1901 kontaktades av Alfred Dalin, en av de ledande inom Sveriges allmänna folkskollärareförening, med förfrågan om att skriva en läsebok som skulle ersätta eller åtminstone komplettera den kritiserade *Läsebok för folkskolan* (som gavs ut så tidigt som 1868 i sin första utgåva). Hon tackade efter viss vanda ja till förfrågan i ett svarsbrev där hon beskrev ”hela sin plan för det stora läseboksprojekt, som sedan skulle uppfattas som Alfred Dalins och den liberala skolpolitikern Fridtjuv Bergs egen idé” (Nordlund 2005:96). Med andra ord finns ett starkt didaktiskt inflytande från den erfarna läraren Selma Lagerlöf att utforska.

Boken fick stor betydelse för svensk språkutveckling eftersom Selma Lagerlöf skrev boken med den nystavning som regeringen beslutade om 1906, samma år som boken kom ut. Hon var dessutom oerhört radikal språkligt genom att skriva verben med singularformer i dialog. Det nydanande i språk, innehåll och pedagogik gjorde Lagerlöfs bok till potentiellt politiskt sprängstoff. Det ledde dock inte till någon politisk konflikt utan boken fick överlag goda recensioner av de större tidningarna, vilket förstås bidrog till bokens inflytande.

Projektet är explorativt till sin art och kommer att innebära materialinsamling för att skapa översikt. Ett strategiskt urval av materialet kommer att analyseras med språkvetenskapliga diskursanalyser, intertextuella analyser och genreanalyser. Metodiskt innebär detta studier av samspel mellan diskurser och av intertextuella samband som citat och referat för att frilägga vilka teman, värden, ståndpunkter och ideologier som kommer till uttryck i de undersökta diskurserna. Projektet är kopplat till ett flervetenskapligt projekt med ytterligare tre forskare: Carmen Sanchidrián Blanco (utbildningshistoria, Málaga universitet), Ingela Johansson (spanska, Lunds universitet) och Marianna Smaragdi (nygrekiska, Lunds universitet).